

de zending van 1760, geen klachten over slechte belading van de drie geplande schepen met 15.619 kisten thee op vracht. Om vooral de productie van de twee eerste soorten te stimuleren, is op 21 mei, lang voordat de bestelling werd ontvangen, de inkoopsprijs van katoenen garens met 2 stuivers vermeerderd.)

Wat aangaat de eygentlijke redenen van de vermindering dier fabriek³ en waarom Souracarta en Sourabaja thans geene fijne soorten leveren, dese zijn nergens anders te zoeken dan in 't algemeene volkgebrek door de droevige sterfte in de Jaccatrasede, Cheribonsche en veele delen van de Javase landen veroorzaakt, welke laatste daarenboven door de langdurige onlusten nog niet regt in den vorigen florisanten staat geraakt zijn.

Fol. 83v-84r.

(In vervolg op de brief van 29 april wordt kort verslag gedaan over de kantoren.

AMBON

Ambon had een kruidnagelooft van 2.060.776 lb, 435.917 lb meer dan de bekende grootste oogst van 1708. Met de Kattendijke, Kasteel van Tilburg, Hercules en de bark Noordwijk is nu 1.990.524 lb aangevoerd; de rest bleef achter bij gebrek aan scheepsruimte.

BANDA

Uit Banda kwamen de Jager en Erfprins met 445.685 lb nootmuskaat, en 1272 hele en 73 halve sokkels foelie. Gezien de ongeregelde huishouding door de slechte gezondheid van oud-gouverneur Jacques Bariel, zou het wenselijk zijn geweest dat zijn vervanger Jacob Pelters eerder met de bark de Liefallige, die hem van Ternate ophaalde, was aangekomen. Dit schip is naar Ceram afgedreven. Daar zijn bij een dorp verscheidene schepelingen en de onderkoopman Rijklof Breekpot, die tot secretaris [fol. 85] van Banda was benoemd, door trouwelooze inlanders vermoord. De bark de Liefallige is vervolgens naar Buru gevaren en nu hopelijk op Banda aangekomen of daarheen op weg.

TERNATE

De Vrouwe Elisabeth Dorothea bracht uit Ternate via Gresik 156⁷⁸¹/₈₆₄ mark fijn stofgoud. Uit de meegekomen geheime brief van 30 juni 1761 blijkt hoe gegrond de vrees is dat vreemden inbreuk zullen maken op de door de Compagnie zo gekoesterde specerijhandel. De inlanders zeggen dat de schepen die sinds enige tijd en ook dit jaar rond Nieuw-Guinea en de Papuase eilanden zwierven, Spaans zijn. De schepen die Salawati, Misoöl en andere Papuase eilanden aandeden, horen onder een andere Europese natie, zoals blijkt uit het meegezonden briefje van de kapitein van het Engelse compagnies schip de Princess Augusta. Misschien weten de inlanders dat ook wel. Binnenkort zal er vergaderd worden hoe deze belangrijke bezittingen met Compagnies zwakke krachten [fol. 86] tegen onwettig binnendringen van vreemden te beschermen zijn. Er kunnen slechts maatregelen genomen worden, als de schepen tijdig aankomen. Tegen deze ondernemende en door voorspoed hooghartige natie helpen geen papieren protesten, maar slechts door ze in 't nauw te drijven. Het bestuur meldt nog geen vestiging op Salawati, waarvan de geheime brief van 24 mei uit Ambon repte. Van het opwerpen door de Spanjaarden van een sterkte op één van de Papuase eilanden, wat door de koningen van Tidore en Ternate wordt gevreesd, valt niets goeds te verwachten. De dienaren te Ternate vroegen al om enige voor de oorlog uitgeruste schepen met de nodige vaartuigen.)

Verder gewagen de gemene advijsen nog van eene ijsselijke aardbeving, die het opspringen van den berg op Makjan den 22^e september des verweken jaars veroorzaakt heeft en waarbij omtrent tweeduizend van de ingezetenen, met twee mannen onser kleyne bezettinge, het leven verloren hebben. Het geluyd waarmede die gedugte aardgeschud-

3 Fabriek, product namelijk katoenen garens.